

ATANMIŞ ADAY ÖĞRETMENLERİN DÜŞÜNCE BİÇİMLERİ BİLGİ DÜZEYLERİ: KIRŞEHİR ÖRNEĞİ

Doç. Dr. Mehmet Taşdemir
Ahi Evran Üniversitesi
mttasdemir1963@gmail.com

Öğr. Gör. Figen Taşdemir
Ahi Evran Üniversitesi
ftasdemir@ahievran.edu.tr

Şenol Keskin
MEB Kırşehir M.E.Müdürlüğü
40senol40@gmail.com

Fatma Betül Erol Bektaş
AEÜ SBE EPÖ YLÖğr.
betus_erol@hotmail.com

Özet

Düşünme, bilgi edinme, anlama ve öğrenme sürecinin en önemli bileşenidir. Bilgileri sorgulama, değerlendirme ve yeni bilgiler üretme çalışmalarının temelini oluşturmaktadır. Düşünme becerilerini geliştirme, son yıllarda çoğu ülkenin önemli sorunlarından biri olmaktadır. Konuyla ilgili araştırmalar, öğrencilerin düşünme becerilerini yeterince geliştiremedikleri, bu nedenle çeşitli zorluk ve güçlüklerle karşılaştıklarını göstermektedir. Bu araştırma ile ataması yapılmış aday öğretmenlerin dokuz düşünme biçimine ilişkin bilgi düzeyleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Bu araştırma betimsel bir araştırma olup nicel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı bir durum çalışmasıdır. Çalışma grubu amaçsal örnekleme yöntemlerinden benzeşik örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Bu araştırmanın çalışma grubu 2016 atama dönemi Kırşehir’de aday eğitime tabi öğretmenlerden oluşmaktadır. Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından geliştirilen tanım ve örneklerden kavramlara ulaşmayı amaçlayan Düşünme Türleri Bilgi Testi (DTBT) ile elde edilmiştir. Araştırmada aday öğretmenlerin bilgi düzeyleri, tüme varım ve tümden gelim düşüncelerde tam; analogi, yaratıcı ve eleştirel, analitik düşüncelerde orta; sistemli, yansıtıcı ve üst düzey düşüncelerde ise çok düşük düzeyde oldukları görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Düşünme, düşünme türleri, düşünmeyi öğrenme, aday öğretmen.

THE KNOWLEDGE LEVEL OF ASSIGNED PROSPECTIVE TEACHERS ON THOUGHT FORMS: THE EXAMPLE OF KIRŞEHİR PROVINCE

Abstract

Researches on thinking subject show that students don't improve their thinking skills sufficiently and face with certain challenges and difficulties. This research is done to reveal the level of knowledge of the assigned prospective teachers on nine thinking skills. This study is a descriptive research and a case study in which quantitative data collection techniques are used. Study group is determined by analogous sample method, one of purposeful sample method. The research group of this study is composed of assigned prospective teachers in Kırşehir in 2016. The research data is obtained by the Thinking Types Knowledge Test (TTKT) developed by the researcher himself and aiming to reach the concept from the examples and definitions. In this study it is found that knowledge levels of prospective teachers are full in deductive and inductive thinking skills, middle in analogies, creative and critical, analytical thinking, low in systematic, reflective and high level thinking.

Keywords: Thinking, thought forms, learning to think, prospective teacher.

GİRİŞ

Düşünme, bilgi edinme, anlama ve öğrenme sürecinin en önemli bileşenidir. Düşünme, bireyin sorgulama, değerlendirme ve yeni bilgiler üretmesinin temelini oluşturmaktadır. Bununla birlikte sorun çözme, zihinsel bağımsızlığı geliştirme ve geleceğe yön verme bakımından da önemli bir etken olmaktadır. Düşünme becerilerini geliştirme, son yıllarda birçok ülkenin önemli sorunlarından haline gelmiştir. Düşünme becerileri, demokratik yasama katılmak, is ve teknolojik yasama uyum sağlamak için de gerekli olmaktadır. Bunlara ek olarak bireyin psikolojik gelişimine katkı sağladığı ve başarı sansını artırdığı da bilinmektedir (Romano 1992). Özden (1999) eğitim sisteminin öğrencilere potansiyellerini geliştirme fırsatı vermesi ve ülke kalkınmasında etkin rol oynamalarını sağlayabilmesi için eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, bilimsel düşünme, akıl yürütme gibi becerileri kazandıracak düşünme eğitimi ile yeniden düzenlenmesi gerektiğini ifade etmektedir. Seferoğlu ve Akbiyik'a (2006) göre öğrencilerin düşünme becerilerini etkili olarak kullanabilmeleri için onların kendi düşünme süreçlerini gözlemlemeleri ve değerlendirmeleri gerekmektedir. Düşünmenin bilincinde olma öğrencilerin nasıl düşündüklerinin, nasıl yargıda bulduklarının tartışılmasıyla, farklı öğrencilerin düşünme süreçlerinin karşılaştırılmasıyla kazandırılabilir. Öğrencilerin sorgulama yapmaları, kararsız kalmamaları, kullandıkları becerilerin ne işe yaradığını bilmeleri ve düşünmenin bilincinde olmaları, düşüncelerinin şekillendirilmesi ile mümkündür.

Düşünme becerilerinin kullanılmadığı geleneksel eğitim sistemleri, öğrenciyi öğretmene aşırı derecede bağımlı hale getirmekte, öğrencileri bilgilere ulaşma yollarından çok ezberlemeye yöneltmekte, öğrencilerin sorgulama ve akli kullanma güçlerini engellemektedir (Kuzgun, 2001; Titiz, 1996; İpşiroğlu, 1993b; Uzunoğlu, 1997; Demir, 2003; Glasser, 1999; Onosko, 1988; Hesapçioğlu, 1994; Shaughnessy, 2003; Friere, 1990). Oysa eğitimin önemli amaçlarından biri de öğrencilerin yaratıcılık, problem çözme, eleştirel düşünme, üst düzey düşünme gibi becerilerini geliştirmektir. Eğitim sistemi, bireylerin düşünce yapılarını geliştirmeyi, diğer kuşakların yaptıklarını yineleyen değil yeni şeyler yapabilme yeteneği olan insanlar yetiştirmeyi amaçlamalıdır. Bunu gerçekleştirebilmek için de eğitim sisteminde yaratıcılığı ve eleştirel düşünmeyi etkin kılmak gereklidir. Özgür ve eleştirel düşünme yaratıcılığın, dolayısıyla günümüz eğitim anlayışının gereklerinden biridir (İpşiroğlu, 1993b; Çellek, 2001; Noyonalpan, 1993; Doğanay, 2001).

Öğretmenlerin değişen dünya koşullarına göre değişmemesi, düşünme eğitimi gibi önemli değişimlerin öğrencilere ulaşmasını geciktirmektedir. Yavuzer'e (2002) göre, bu durum okullarda çocukların sadece cevap arayan öğretmenlerle karşı karşıya kalmasına yol açmaktadır. Oysa öğretmenler cevap avcılığından önce, çocukların düşünmelerini sağlaması gerekir. Buna karşın Dewey (1982) okullarda öğrenciye soru sormayı, incelemeyi, şüpheciliği öğretmenin düşünme eğitimi için gerekli olduğunu belirtmiştir. Ashton (1988), okulların düşünen bireyler yetiştirme amacının önündeki en büyük engelin, öğretmenlerin düşünme bilgi ve becerisinden yoksun olması, olduğunu belirtmiştir. Aybek'e (2007) göre eğer, öğretmenler, öğrencileri düşünme becerilerinin yaşamın her alanında hayati önem taşıdığına inandırmak istiyorlarsa bu becerileri sınıf ortamında öğrencilere kazandırmak zorundadırlar.

Eğitim programlarında düşünme ve düşünme becerilerinin kendine yer bulmasının ardından öğretmenlerimize gerekli eğitimin verilmesi gerektiği ise üzerinde durulması gereken bir başka husustur. Bey'er'e (1987) göre öğrencilerde temel düşünme becerilerini geliştirmek için merak, şüphecilik, hoşgörü, gerçeğe saygı gibi hususlara dikkat edilmelidir. Nickerson'a göre çocuklarda zihinsel bir tutum geliştirmek için kendisinden farklı görüşlere saygı duymak, harekete geçmeden önce düşünmek, yeterli bilgi toplamak gibi çalışmalar önemli olmaktadır (Nickerson, 1988; Romano, 1992). Wilks (1995) okulların, iyi sorgulayan, daha fazla katılımcı olan, tahminleri ve öncelikleri belirleyen, alternatifler arayan, çeşitli görüşlerden anlam çıkaran öğrenciler yetiştirilebilmesi için öncelikle dersleri verecek öğretmenleri bu yeterlilikleri kazandıracak şekilde yetiştirilmesi gerektiğine dikkat çekmektedir. Ann (2000), öğrencilerin bilgiye nasıl ulaşacakları, nasıl yerleştirilecekleri ve eleştirilecekleri, nasıl tanıtılabilecekleri ve kullanabilecekleri konusunda öğretmenlerin öğrencilere rehber olması gerektiğini belirtmiştir. Buna karşın Halpern (1988) çalışması toplum içerisindeki birçok insanın ve özellikle öğretmenlerin yeterince düşünmediğini ya da kusurlu düşündüğünü göstermektedir. Halpern'e (1988) göre okullarda öğrencilerin eleştirel düşünmeyi öğrenebilmesi ve bilgiyi yeni, değişik koşullara uygulayabilmesi için öğretmenlerin düşünme konusunda eğitilmesi gerekmektedir. Alan yazın araştırmaları, öğrencilerin düşünme

becerilerini yeterince geliştiremedikleri, bu nedenle çeşitli zorluk ve güçlüklerle karşılaştıklarını göstermektedir (Nickerson, 1988; McMillan, 1987; Pascarella, 1989; Welfel, 1982; Perkins, 1985; Reid ve Paradis, 1989) .

Öğretmenlerin düşünme biçimlerini hem özel yaşantılarında hem de mesleki yaşantılarında işe koşabilmeleri öncelikli olarak bunlara sahip olmalarını gerektirir. Bu önü ile bilinen işe koşulabilir, bilinmeyen davranış olarak gözlenmesi beklenmez. Bu temel düşünceden hareketle öğrencilerde düşünme biçimlerinin oluşturulmasında öğretmenlerin bu konudaki yeterlikleri önem taşımaktadır.

Araştırmanın Önemi

Yeni mezun olarak ataması yapılmış öğretmen adaylarının düşünme biçimlerine sahip olma düzeylerinin tespiti hem öğretmen yetiştirme programları hem de öğretmenlerin hizmet içi eğitimine geribildirim sağlayabilir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma ile ataması yapılmış adaylık eğitimine devam eden öğretmen adaylarının düşünme biçimlerine sahip olma düzeylerinin tespit edilerek bu konuda hizmet öncesi ve hizmet içi öğretmen eğitimine geribildirim sağlamak amaçlanmıştır.

Bu araştırmada öğretmen adaylarının tanımlama ve örneklerden hareketle dokuz tür düşünme biçimine ilişkin bilgi düzeyleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmada şu düşünme türleri hakkında öğretmen adayları yeterlikleri test edilmiştir.

1. Tümdengelim Düşünme
2. Tümevarım Düşünme
3. Anolojik Düşünme
4. Analitik Düşünme
5. Sistemli Düşünme
6. Yaratıcı Düşünme
7. Eleştirel düşünme
8. Yansıtıcı Düşünme
9. Üst Düzey Düşünme

Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Aday öğretmenlerin düşünme biçimlerinin her birine dönük kavramsal bilgi düzeyleri nedir?
2. Aday öğretmenlerin düşünme biçimlerinin her birine dönük örnekleri kullanma bilgi düzeyleri nedir?

YÖNTEM

Bu araştırma betimsel bir araştırma olup nicel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı bir durum çalışmasıdır. Tek seferde yapılan çalışma ya da durum çalışması olarak da bilinen kesitsel araştırmalar sosyal bilimlerde en yaygın kullanılan desenlerdir. Bu desen evrenden bir kesit alarak bir olgu, durum, problem, tutum ya da konunun yaygınlığını bulmaya en uygun olan desendir. Kesitsel çalışmalar araştırmanın yapıldığı zamanlardaki genel "fotoğrafı (durumu) belirlemede yararlıdır. Kesitsel çalışmalar "bir kesiti bir kerede ele alarak bazı olguları incelemek üzere tasarlanmıştır" (Babbie, 1989: Akt.Kumar, 2011). Bu tür çalışmalar hem çalışma evreni hem de çalışmanın zamanı açısından kesitseldir (Kumar, 2011).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma grubu amaçsal örnekleme yöntemlerinden benzeşik örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Bu araştırma da 2016 atama döneminde ataması yapılmış ve Kırşehir ilinde adaylık eğitimine alınmış tüm öğretmenler çalışma grubunu oluşturmuştur. Araştırmanın çalışma grubu Kırşehir'de aday eğitime tabi farklı branşlardaki 94 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından geliştirilen tanım ve örneklerden kavramlara ulaşmayı amaçlayan Düşünme Türleri Bilgi Testi (DTBT) ile elde edilmiştir. Araştırmanın bulguları analiz edilerek açıklanacaktır.

Veri Toplama ve Analizi

Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından geliştirilen Düşünme Türleri Bilgi Testi (DTBT) ile elde edilmiştir. Bilgi testinin geliştirilmesi alan yazın incelemesine dayalı olarak oluşturulan taslak form kavram, tanım ve örnek uygunluğu bakımından üç uzman görüşüne sunulurak “*uygun, uygun değil ve geliştirilmesi*” gerekir yönünde değerlendirilmesi istenmiştir. Uzman görüşlerinde sonra son şekli verilen ölçek iki öğretim üyesinin uzman incelemesine dayalı olarak kapsam, dil, üslup, görünüş geçerliği sağlanmıştır. Ölçek dokuz farklı düşünme türüne ilişkin olarak öğretmen adaylarının bilgi düzeylerini ortaya çıkarmayı amaçlayan eşleştirmeli tip sorulardan oluşmuştur. Uygulanan test dokuzu tanım, dokuzu örnek üzerinden doğru cevabı bulmayı amaçlayan onsekiz sorudan oluşturulmuştur. Bu sorular önce tanımı verilen bir grup açıklama ile örneği verilen ikinci grup açıklamanın ortak seçenekler içerisinde oluşturulan düşünce biçimlerinden hangisine ait olduğunu bulup işaretleme şeklinde bir cevaplandırma sürecini gerektirmiştir. Araştırma verileri 45 dakika süren yapılandırılmış bilgi testi ile elde edilmiştir.

Verilerin analizinde SPSS 15 programı kullanılmıştır. Veriler alt problemlere göre f,% ile analiz edilip açıklanmıştır.

BULGULAR

Katılımcı aday öğretmenlerin demografik bilgileri Tablo 1a ve Tablo 1b’de verilmiştir.

Tablo 1a: Katılımcı Aday Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	F	%
Bayan	70	72,9
Bay	26	27,1
Toplam	96	100.00

Tablo 1b: Katılımcı Aday Öğretmenlerin Öğretmenlik Alanlarına Göre Dağılımı

Öğretmenlik Alanı	F	%
Okul Öncesi öğretmenliği	7	7,3
İlkokul öğretmenliği	27	28,1
Ortaokul öğretmenliği	50	52,1
Lise öğretmenliği	12	12,5
Toplam	96	100.00

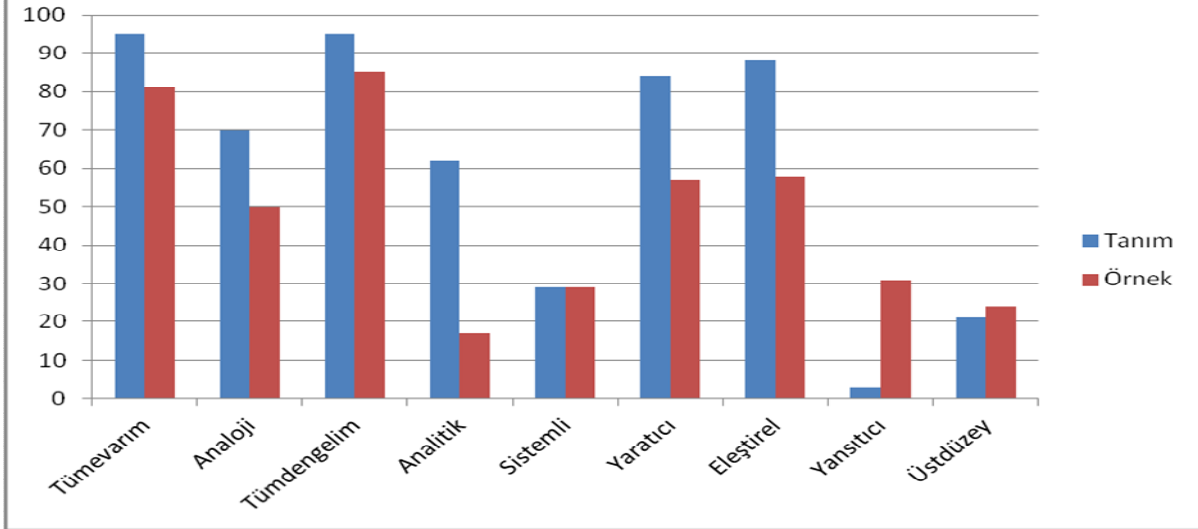
Tablo 1a ve Tablo 1b verilerine göre katılımcı aday öğretmenlerin %72,9 Bayan, %27,12i baydır. Alanlara göre ise %7,3’ü Okul Öncesi öğretmenliği, %28,1’i ilkökul öğretmenliği, %52,1’i Ortaokul öğretmenliği, %12,5’i de Lise öğretmenliği alanında oldukları görülmektedir.

Katılımcıların dokuz düşünme biçimine ilişkin kavramsal bilgi ve örnek tanımlama bilgi düzeylerine ilişkin veriler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Düşünme Biçimlerini Tanımlama ve Örneklendirme Düzeyinde Bulgular Çapraz Tablosu

Madde No/ Düşünme Türleri	Yeterlik		CEVAP KATAGORİLERİ								
			1 Tümden gelim	2 Üst düzey	3 Analojik	4 Analitik	5 Sistemli	6 Yaratıcı	7 Eleştirel	8 Yansıtıcı	9 Tüme varım
1 Tümevarım	Tanım	F	0	1	2	0	1	0	0	1	91
		%	0,0	1,0	2,1	0,0	1,0	0,0	0,0	1,0	94,8
	Örnek	F	4	1	5	2	4	0	0	2	78
		%	4,2	1,0	5,2	2,1	4,2	0,0	0,0	2,1	81,3
2 Analoji	Tanım	F	3	6	67	4	1	1	0	14	0
		%	3,1	6,3	69,8	4,2	1,0	1,0	0,0	14,6	0,0
	Örnek	F	3	0	48	2	33	1	1	3	5
		%	3,1	0,0	50,0	2,1	34,4	1,0	1,0	3,1	5,2
3 Tümden gelim	Tanım	F	91	0	2	0	0	0	0	0	3
		%	94,8	0,0	2,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,1
	Örnek	F	82	1	2	3	0	2	1	2	3
		%	85,4	1,0	2,1	3,1	0,0	2,1	1,0	2,1	3,1
4 Analitik	Tanım	F	6	5	1	59	18	1	0	3	3
		%	6,3	5,2	1,0	61,5	18,8	1,0	0,0	3,1	3,1
	Örnek	F	9	15	13	16	21	3	4	14	1
		%	9,4	15,6	13,5	16,7	21,9	3,1	4,2	14,6	1,0
5 Sistemli	Tanım	F	3	13	15	9	28	6	6	13	3
		%	3,1	13,5	15,6	9,4	29,2	6,3	6,3	13,5	3,1
	Örnek	F	3	8	5	42	28	2	0	4	4
		%	3,1	8,3	5,2	43,8	29,2	2,1	0,0	4,2	4,2
6 Yaratıcı	Tanım	F	0	5	1	1	1	81	3	4	0
		%	0,0	5,2	1,0	1,0	1,0	84,4	3,1	4,2	0,0
	Örnek	F	0	16	2	11	7	55	1	4	0
		%	0,0	16,7	2,1	11,5	7,3	57,3	1,0	4,2	0,0
7 Eleştirel	Tanım	F	1	2	1	3	2	0	84	3	0
		%	1,0	2,1	1,0	3,1	2,1	0,0	87,5	3,1	0,0
	Örnek	F	0	5	5	10	2	15	56	3	0
		%	0,0	5,2	5,2	10,4	2,1	15,6	58,3	3,1	0,0
8 Yansıtıcı	Tanım	F	0	48	4	13	24	4	0	3	0
		%	0,0	50,0	4,2	13,5	25,0	4,2	0,0	3,1	0,0
	Örnek	F	4	4	8	6	10	5	25	30	4
		%	4,2	4,2	8,3	6,3	10,4	5,2	26,0	31,3	4,2
9 Üst düzey	Tanım	F	0	20	7	4	11	0	7	47	0
		%	0,0	20,8	7,3	4,2	11,5	0,0	7,3	49,0	0,0
	Örnek	F	3	23	4	2	5	4	20	33	2
		%	3,1	24,0	4,2	2,1	5,2	4,2	20,8	34,4	2,1

Düşünme türleri hakkında ataması yapılmış aday öğretmen bilgi düzeylerini gösterir analiz sonuçlarına göre dokuz düşünme türünden hem tanım hem de örnek belirleme cevaplarının oranı tam öğrenme düzeyinin (%75) üzerinde olan düşünme türleri sırası ile: Tüme varım ve Tümden gelim düşünme biçimidir. Tanım düzeyinde ise Analoji, Yaratıcı ve Eleştirel düşünme biçimleridir. Orta yeterlik denilebilecek olan düşünce biçimleri ise tanımlama düzeyinde Analitik, örneklendirme düzeyinde ise Yaratıcı düşünce ile Eleştirel düşünce biçimleridir. Bunlara karşın hem tanımlama hem de örneklendirmede olmak üzere %30'un da altında bir düzeyde gözlenen düşünme biçimleri, Sistemli düşünme, Yansıtıcı düşünme ve Üst düzey düşünme biçimleridir. Bunlarla birlikte tanımlama düzeyinde orta düzeyde gözlenen Analitik düşünme örneklendirme düzeyinde çok düşük düzeylerde olduğu görülmektedir.

Grafik 1: Düşünme Türleri Bilgi Yeterlikleri Karşılaştırmalı Bar Grafiği

Hem Tablo 2 hem de Grafik 1 incelemesi sonuçları özellikle sistemli düşünme, Yansıtıcı düşünme ve Üst düzey düşünme biçimleri konusunda atanmış öğretmen adaylarının bilgi düzeylerinin çok düşük olduğunu göstermektedir. Bu yönü ile ataması yapılmış aday öğretmenlerin bu düşünme biçimleri konusundaki eğitim ihtiyaçları ivedilikle karşılanmalıdır.

Tablo 2 değerleri düşünme biçimlerine göre ayrı ayrı analiz edildiğinde bir biri ile karıştırılan düşünme biçimleri sıklıklarına göre şöyle açıklanabilir:

1. Tüme varım: Tanım düzeyinde Anoloji (%2,1) ve örneklendirme düzeyinde ise Anoloji (%5,2) ile karıştırılmıştır.
2. Analoji: Tanım düzeyinde Anoloji (%2,1) ve örneklendirme düzeyinde ise Sistemli (%34,4) ile karıştırılmıştır.
3. Tümden gelim: Tanım düzeyinde Tüme varım (%3,1) ve örneklendirme düzeyinde ise Analitik ve Tümden gelim (%3,1) ile karıştırılmıştır.
4. Analitik: Tanım düzeyinde Sistemli (%18,8) ve örneklendirme düzeyinde ise Sistemli (%21,9) ile karıştırılmıştır.
5. Sistemli: Tanım düzeyinde Analojik(%15,6) ve örneklendirme düzeyinde ise Analitik (%43,8) ile karıştırılmıştır.
6. Yaratıcı: Tanım düzeyinde Üst düzey (%5,2) ve örneklendirme düzeyinde ise Üst düzey (%16,7) ile karıştırılmıştır.
7. Eleştirel: Tanım düzeyinde Analitik ve Yaratıcı (%3,1) ve örneklendirme düzeyinde ise Yaratıcı (%15,6) ile karıştırılmıştır.
8. Yansıtıcı: Tanım düzeyinde Üst düzey (%50,0) ile Sistemli (%25,0) ve örneklendirme düzeyinde ise Eleştirel (26,0) ile karıştırılmıştır.
9. Üst düzey: Tanım düzeyinde Yansıtıcı (%49,0) ve örneklendirme düzeyinde ise Yansıtıcı (%34,4) ve Eleştirel (%20,8) ile karıştırılmıştır.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Düşünme türleri hakkında ataması yapılmış aday öğretmen bilgi düzeylerini gösterir analiz sonuçlarına göre dokuz düşünme türünden hem tanım hem de örnek belirleme cevaplarının oranı tam öğrenme düzeyin (%75) üzerinde olan düşünme türleri sırası ile: Tüme varım ve Tümden gelim düşünme biçimidir. Tanım düzeyinde ise Analoji, Yaratıcı ve Eleştirel düşünme biçimleridir. Orta yeterlik denilebilecek olan düzünce biçimleri ise tanımlama düzeyinde Analitik, örneklendirme düzeyinde ise Yaratıcı düşünce ile Eleştirel düşünce biçimleridir. Bunlara karşın hem tanımlama hem de örneklendirmede olmak üzere %30'un da altında bir düzeyde gözlenen düşünme biçimleri, Sistemli düşünme, Yansıtıcı düşünme ve Üst düzey düşünme biçimleridir. Bunlarla birlikte tanımlama düzeyinde orta düzeyde gözlenen Analitik düşünme örneklendirme düzeyinde çok düşük düzeylerde olduğu görülmektedir.

Hem Tablo 2 hem de Grafik 1 incelesi sonuçları özellikle sistemli düşünme, Yansıtıcı düşünme ve Üst düzey düşünme biçimleri konusunda atanmış öğretmen adaylarının bilgi düzeylerinin çok düşük olduğunu göstermektedir. Bu yönü ile ataması yapılmış aday öğretmenlerin bu düşünme biçimleri konusundaki eğitim ihtiyaçları ivedilikle karşılanmalıdır.

Bu sonuçlara göre karıştırılma sıklıklarına göre en fazla karıştırılan düşünme biçimleri: Anoloji- sistemli düşünme, Analitik düşünme-Sistemli düşünme, Yaratıcı düşünme-Üst düzey düşünme, eleştirel düşünme-yaratıcı düşünme, Yansıtıcı düşünme- üst düzey düşünme ve eleştirel düşünme biçimleridir. Bu düşünme konularında atanmış aday öğretmenlerin eğitim ihtiyacı olduğu görülmektedir.

ÖNERİLER

- Ataması yapılan aday öğretmenlerin düşünme biçimleri konusunda ortaya çıkan bilgi eksikliklerini giderici hizmet içi eğitim uygulamalarına önem verilmelidir.
- Öğretmen eğitimi veren Eğitim fakülteleri ve formasyon programlarında düşünme biçimlerini kazandırmayı hedefleyen ders içerikleri gözden geçirilmeli, bu özellikleri kazandırıcı hedef ve içerik hem kuramsal hem de uygulamalı örneklerini yaşanılacağı bir yapıda olmak üzere ders içeriklerine yerleştirilmelidir.
- Eğitim bilimleri ve öğretmen yetiştirme alanına katkı getirecek olması bakımından konu farklı örneklemeler üzerinde farklı yöntemlerle araştırılmalıdır.

Not: Bu çalışma 13- 15 Mayıs 2016 tarihlerinde Antalya'da 10 Ülkenin katılımıyla düzenlenen 7th International Congress on New Trends in Education – ICONTE'de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

Ann, F.M., (2000). Critical Thinking 101: The Basics of Evaluating Information. Knowledge Quest, 29, 13-20.

Ashton, P., (1988). *Teaching higher-order thinking and content: an essential ingredient in teacher preparation*. Gainesville, FL: University of Florida.

Aybek, B., (2007). Eleştirel düşünmenin öğretiminde öğretmenin rolü. *Üniversite ve Toplum*, 7, 2.

Beyer, B. K. (1987), *Practical Strategies for the Teaching of Thinking*. Boston.

Beyer, B., (1991), *Teaching thinking skills: A handbook for elementary school teachers*. Boston, USA, Allyn and Bacon.

Çellek, T., (2001). Yaratıcılık ve eğitim sistemimizdeki boyutu. *Cumhuriyet Bilim Teknik Dergisi*, 741, 18-19.

Demir, M., K., (2003). *İlköğretim sınıf öğretmenlerinin gösterdikleri demokratik davranışlara ilişkin öğrenci görüşleri*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.

Dewey, J., (1982). GSU Master teacher program: On critical thinking. 30.04.2016 tarihinde <http://www.gsu.edu/dschjb/wwwcrit.html>. adresinden alınmıştır.

Doğanay, A., (2001). Yaratıcı öğrenme. Ali Şimşek (Ed.). *Sınıfta demokrasi*. Eğitim Sen Yayınları, 2. Baskı, Ankara.

Doll, R., C., (1986). *Curriculum Improvement: Decision Making and Process*, 6th Ed. Allyn and Bacon, Boston, p.8.

Friere, P., (1990). Ezilenlerin Eğitimi. (Çev. Yurdanur Salman ve Gülşat Aygen), *Sanat Adam Dergisi*, (59), 27–32.

- Glasser, W., (1999). *Başarısızlığın olmadığı okul*, (Çeviren: K. Teksöz), Kurtiş Matbaacılık, İstanbul.
- Halpern, D., (1988). Teaching critical thinking for transfer across domains: Dispositions, skills, structure training and metacognitive monitoring. *Amerikan Psychologist*, 53, 449-455.
- Hesapçıoğlu, M., (1994). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul.
- İpşiroğlu, Z., (1993b). Türk eğitim sisteminde yaratıcılık. Ayşegül Ataman (Ed.). *Yaratıcılık ve Eğitim XVII. Toplantısı*. Türk Eğitim Derneği Yayınları, No:17 Ankara.
- Keskin, A. (2009). *İlköğretim düşünme eğitimi dersi (6.,7., ve 8. Sınıf) öğretim programının değerlendirilmesi*, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Hatay.
- Kumar, R. (2011). *Araştırma yöntemleri* (Çeviri Editörü: Ömay Çokluk). Edge akademi, Ankara.
- Kuzgun, Y., (2001). Eğitimde kendini gerçekleştirme. Ali Şimşek (Ed). *Sınıfta Demokrasi* (2. Baskı), Eğitim Sen Yayınları, 17, Ankara.
- Nickerson, R. S. (1988). On improving thinking through instruction. In E. Z. Rothkopf (Ed.), *Review of research in education* (Vol. 15, pp. 3-57). Washington, DC: American Educational Research Association.
- Noyonalpan, N., (1993). Eğitimde yaratıcılığa genel bakış. *Yaratıcılık ve eğitim*, TED yayınları, Ankara.
- Onosko, J., J., (1988). Promoting students thinking through thoughtful classroom discourse: an analysis of teachers. *Thoughts and practices*, USA Michigan: University Microfilms International Dissertation Information Service.
- Özden, Y., (1999). Öğrenme ve öğretme. Pegem A Yayınları, Ankara.
- Perkins, D. N. (1987). Thinking frames: An integrative perspective teaching cognitive skills. In J. B. Baron, & R. J. Stenberg (Eds.), *Teaching Thinking Skills: Theory and Practice* (pp. 41-61). New York: W. H. Freeman & Company.
- Romano, G. (1992). Comment favoriser le développement des habiletés de pensée chez nos élèves, *Pédagogie Collégiale*, 6,1.
- Seferoğlu, S.S., ve Akbıyık, C., (2006). Eleştirel düşünme ve öğretimi. *H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi* (H.U. Journal of Education), 30, 193- 200.
- Shaughnessy, M., F., (2003). An interview with Linda Elder: About critical thinking and gifted education. 30.04. 2016 tarihinde <https://www.criticalthinking.org/resources/articles/an-interview-linda-elder.shtml> adresinden alınmıştır.
- Titiz, T., (1996). *Ezbere hayır*. İnkılap Kitabevi, İstanbul.
- Uzunoğlu, S., (1997). Bilginin yapısı ve özellikleri. *Beyaz Nokta Vakfı Dergisi*, 23, 3.
- Wilks, S., (1995). *Critical and creative thinking: Strategies for classrool inquiry*, Portsmouth, NH. Heinmann.
- Yavuzer, H., (2002). *Okul çağı çocuğu*. Remzi Kitabevi (8. Basım), İstanbul.